

Practicum uilenballen uitpluizen

Benodigheden voor het practicum:

- Uilenballen (wordt voor gezorgd)
- Opgezette uil (wordt voor gezorgd)
- Compleet skelet van dier (wordt voor gezorgd)
- Pincetten (wordt voor gezorgd)
- Vergrootglazen (wordt voor gezorgd)
- Oude tandenborstels of kwastjes (wordt voor gezorgd)
- Determineerkaart voor de muizen (wordt voor gezorgd)
- Oude kranten (zorgt de school voor)
- Lijm om de botjes op het zwarte papier te plakken (zorgt de school voor)

Het uitpluizen gaat het gemakkelijkst met de handen. Als kinderen dat eng vinden zou je dit met cocktailprikkers of satéprikkers kunnen doen.

Let op:

Zorg ervoor dat de kinderen goed hun handen wassen na het uitpluizen. i.v.m. hygiëne. Tevens is het handig om oude kranten op tafel te leggen, zodat je niet alle haartjes door de klas krijgt. De kranten kan je later weggoien, ze zitten namelijk vol met haren.

Achtergrondinformatie over uilen

Uilen houden zich overdag rustig. Meestal zitten ze lekker te dutten in een boom. Pas als het gaat schemeren komt er leven in de brouwerij. In Nederland leven zeven verschillende soorten uilen: kerkuil, ransuil, bosuil, velduil, steenuil, ruigpootuil en de oehoe. De oehoe is de grootste uil die in Nederland leeft. Deze is heel zeldzaam. Uilen hebben elk hun eigen leefplek. Dat heeft te maken met de manier waarop ze leven en jagen.

De bosuil houdt het meest van bossen met oude bomen afgewisseld met open plekken.

De kerkuil vind je juist vaak dicht bij de mensen. Zij maken nesten in oude gebouwen zoals kerken en rommelige schuren. Kerkuilen waren in Nederland bijna uitgestorven maar dankzij het ophangen van nestkasten in boerderijen broeden er nu in Nederland meer dan 2000 paren .

De steenuil maakt zijn nest graag in oude fruitbomen en knotwilgen.

Ransuilen houden net als bosuilen van bos afgewisseld met open plekken. Er zijn steeds minder goede nestplekken. Om de uil te helpen hangen mensen nestkasten op.

Uilen zijn roofdieren. Dat betekent dat ze jagen op andere dieren. Ze jagen voornamelijk op kleine dieren (knaagdieren) die op de grond leven zoals muizen en konijnen. Je kunt aan verschillende dingen zien dat een uil een echte jager is zoals aan zijn ogen, zijn oren, zijn veren, zijn snavel en zijn poten.

Ogen. Als het zó donker is dat mensen niets meer kunnen zien, dan kan een uil nog prima een muis zien lopen. De ogen van een uil zijn namelijk veel gevoeliger voor licht. Uilenogen kunnen ook goed diepte schatten. Dat betekent dat je weet hoever iets van je vandaan is. Dit is natuurlijk heel handig als je een prooi wilt vangen.

Oren. Een uil heeft heel grote oren. Je ziet ze alleen niet. Dat komt omdat ze verborgen zitten achter de veren. Hiermee horen ze het kleinste diertje ritselen of piepen! Ze weten precies waar het geluid vandaan komt en hoever het weg is.

Veren. Uilen kunnen vliegen zonder geluid te maken. Dat komt door speciale veren. Die veren hebben aan één kant een soort dons. Daardoor maken de vleugels geen geluid tijdens het vliegen. En dat is handig: een prooi schrikt niet door het geluid!

Snavel. Uilen hebben lange gebogen snavels waarmee ze de prooi kunnen doden.

Poten. De poten van de uil zijn hele krachtige klauwen. Ze kunnen deze heel wijd spreiden. Daardoor is het makkelijker om een prooi goed te pakken.

Achtergrondinformatie over braakballen.

Elke uilensoort heeft zijn eigen menu. De ene uil eet andere muizen dan de andere. Iedere uil heeft zo zijn voorkeur. En nee, de kerkuil eet geen kerkmuizen, maar de bosuil eet wel voornamelijk bosmuizen. Naast muizen eten ze ook vaak kleinere vogels, die van hun slaapplek worden gegrist. Het steenuiltje eet ook graag mollen en wormen. In een braakbal van een steenuil zit dus ook vaak zand, de rest is verteerd. Omdat de verteringssappen van uilen niet sterk genoeg zijn om de botten te verteren (haren worden sowieso niet verteerd) blijven deze achter in hun maag. In feite is een braakbal dus een muis zonder vlees. Wat je voornamelijk overhoudt in de braakballen van uilen zijn, naast het haar, muizenschedels, mollenschedels, vogelschedels en al hun botten(soms zelfs poten), zand en schildjes van kevers.

Op verschillende plekken kun je uilenballen vinden. In schuren, in het bos of in een boomgaard. Ze liggen onder de boom waar een uil in slaapt. Die boom herken je gemakkelijk aan de witte strepen poep op de stam. De meeste uilen lusten geen spitsmuizen, kerkuilen wel. In de uilenballen van kerkuilen kan je daarom alle soorten muizen tegenkomen. In de uilenballen van ransuilen zitten geen schedels en resten van spitsmuizen.

In een braakbal vind je voornamelijk schedels en andere botjes van muizen. Een enkele keer kun je resten van een vogel tegenkomen. Er zijn veel verschillende soorten muizen. Je kunt ze aan hun gebit herkennen.

Muizen worden in grote lijnen in drie groepen verdeeld: 1^e ware muizen, 2^e woelmuizen en 3^e spitsmuizen.

1^e De ware muizen

Deze hebben knobbelkiezen, net als mensen, apen en varkens. Ze zijn alleseters (omnivoren). Ze hebben grote oren en meestal een lange staart. Voorbeelden: huismuis en bosmuis (en rat)

2^e De woelmuizen

Deze hebben echte plooi kiezen, net als koeien, paarden, olifanten en konijnen. Ze zijn planteneters (herbivoren). De kiezen hebben harde richels van email, die geschikt zijn om de vezels van planten fijn te malen. Ze hebben kleine oortjes en een kort staart. Voorbeelden: veldmuis, aardmuis, woelrat (= de waterrat), rosse woelmuis, Noordse woelmuis.

3^e De spitsmuizen

Deze hebben kiezen met scherpe punten net als de knipkiezen van roofdieren zoals honden en katten. De spitsmuizen zijn insecteneters (een soort carnivoren). Ze eten insecten, wormen, slakken, pissebedden. Het zijn dus echte rovers. Aan hun spitse schedel is goed te zien dat ze een zeer goed reukorgaan hebben. Ze smaken niet lekker. De meeste uilen (en katten) eten geen spitsmuizen. De kerkuil is een uitzondering, deze eet wel spitsmuizen. Voorbeelden: bosspitsmuis, huisspitsmuis, waterspitsmuis (zeldzaam), dwergspitsmuis (niet algemeen).

